

فرم طرح درس

عنوان درس: فقه مقطع: دکتری رشته: فقه و مبانی حقوق اسلامی مدرس: سید مهدی نریمانی

۱. معرفی و اهداف درس

از یک سو فقه، بر اساس نیازهای موجود بشر، باید نظر شارع مقدس را بیان کند؛ از سوی دیگر همواره ملاکهای صحت و بطلان معاملات نو پیدا محل بحث بوده است؛ در این دوره کوتاه، مهمترین سرفصلهای موثر در استنباط احکام فقه تجارت بحث و بررسی می گردد تا مخاطبان باتکیه بر آموخته های سابق خود در زمینه قواعد فقهی و مباحث اصولی ضمن موضوع شناسی صحیح و استاندارد، با استفاده از مبانی فقه جواهری حکم معاملات نو پیدا را بیابند و در مسیر اجتهاد گام بردارند. در واقع دو هدف اصلی این دوره تسلط دانشجویان بر شیوه موضوع شناسی و حکم شناسی و مبانی فقهی و اصولی مورد نیاز در حکم شناسی مسایل نو پیدا در زمینه تجارت است.

۲. معرفی استاد

[/https://WWW.mofidu.ac.ir/departments/theology/the-faculty/seyed-madi-narimani-Zamanabadi](https://WWW.mofidu.ac.ir/departments/theology/the-faculty/seyed-madi-narimani-Zamanabadi)

۳. پیشنیازهای درس

- مباحث فقهی و قواعد فقهی معاملات: مانند: لاضرر؛ لایبغ الافی ملک؛ اکل مال به باطل؛ غرر؛ ربا؛ قمار؛ معامله سفهی؛ تعاون بر اثم؛ نفی سبیل؛ سلطنت؛ صلح؛ شروط.
- مباحث اصول فقه: مانند: حجیت بنا و سیره عقلا، سیره متشرعه، عرف، قول متخصص و قیاس؛ فقه المقاصد.
- مباحث فقه الحدیث و درایة الحدیث.

۴. منابع

الف) منابع اصلی

۱. اردبیلی، احمد. مجمع الفائده والبرهان فی شرح ارشاد الأذهان؛ قم: انتشارات اسلامی؛ ۱۴۰۳ق
۲. انصاری، مرتضی، المكاسب؛ قم: کنگره جهانی بزرگداشت شیخ اعظم انصاری؛ ۱۴۱۵ق
۳. ایروانی، علی. حاشیه المكاسب؛ تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ ۱۴۰۶ق

٤. بحراني، شيخ يوسف. الحدائق الناضرة في أحكام العترة الطاهرة؛ قم: انتشارات اسلامي؛ ١٤٠٥ق
٥. تبريزي، جواد. ارشاد الطالب الى التعليق على المكاسب؛ قم: اسماعيليان؛ ١٤١٦ق
٦. حسيني عاملي، سيدجواد. مفتاح الكرامة؛ قم: انتشارات اسلامي، ١٤١٩ق
٧. حسيني حائري سيد كاظم، فقه العقود؛ قم: مجمع الفكر الاسلامي؛ ١٣٨١ش.
٨. حلي، فاضل مقدادسيوري. كنز العرفان؛ قم: مرتضوي، ١٤٢٥ق
٩. خوانساري، محمد. الحاشيه الاولى و الثانية؛ بيجا: بيتا
١٠. خميني، سيدورح الله. كتاب البيع، تهران: موسسه تنظيم و نشر آثار امام خميني (ره)؛ ١٤٢١ق.
١١. خميني، سيد مصطفى. كتاب البيع، تهران: موسسه تنظيم و نشر آثار امام خميني (ره)؛ ١٤١٨ق.
١٢. خويي، سيدابوالقاسم. موسوعه الامام الخويي؛ قم: موسسه احياء آثار لامام الخويي (ره)؛ ١٤١٨ق
١٣. شهيدثاني، زين الدين. مسالك الافهام في شرح شرائع الاسلام؛ قم: موسسه المعارف الاسلاميه؛ ١٤١٣ق
١٤. طوسي محمدبن حسن. المبسوط في فقه الاماميه؛ تهران: المكتبه المرتضويه؛ ١٣٨٧ق
١٥. طوسي، محمدبن حسن. الخلاف؛ قم: نشر اسلامي؛ بيتا
١٦. طوسي، محمدبن حسن. النهايه في مجرد الفقه و الفتاوى؛ قم: تحقيقات و نشر معارف اهل بيت (ع)؛ بيتا
١٧. كاشف الغطاء، حسن. انوار الفقهاهه كتاب المكاسب، نجف: موسسه كاشف الغطاء ١٤٢٢ق
١٨. محقق حلي، شرائع الاسلام في مسائل الحلال و الحرام؛ قم: رشيد؛ ١٣٩٦ش
١٩. مددي، سيداحمد، تقريرات درس خارج فقه و اصول؛ قم: سايت معظم له
٢٠. مصطفوي، سيدمحمد كاظم. فقه المعاملات؛ قم: انتشارات اسلامي، ١٤٢٣ق
٢١. منتظري، حسينعلي. دراسات في المكاسب المحرمه؛ قم: تفكر، ١٤١٥ق
٢٢. موسوي اردبيلي، سيدعبدالكريم؛ الرسائل الفقيهيه، قم: دفتر معظم له، بيتا
٢٣. نجفي، محمدحسن. جواهرالكلام في ثوبه الجديد؛ قم: دائرة المعارف فقه اسلامي؛ ١٤٢١ق
٢٤. يزدي، سيدمحمد كاظم. العروة الوثقى (المحشى)؛ قم: انتشارات اسلامي، ١٤١٩ق
٢٥. يزدي، سيد محمد كاظم. حاشيه المكاسب؛ قم: اسماعيليان، ١٤٢١ق

ب) منابع برای مطالعه بیشتر

۱. آخوند خراسانی، محمد کاظم. کفایه الاصول (باتعلیقه زارعی سبزواری)؛ انتشارات اسلامی، ۱۴۳۰ق
۲. انصاری، مرتضی، فرائد الاصول؛ قم مجمع الفکر الاسلامی، ۱۴۲۰ق
۳. ایروانی، باقر؛ تجذیر المسئله الاصولیه، بیجا: بیجا؛ ۱۴۳۹ق
۴. ایروانی، باقر، الحلقة الاولى و الحلقة الثانية فی اسلوبها الثانی، قم: نشر هاجر، ۱۳۹۳ش
۵. بجنوردی، سید حسن. القواعد الفقہیة؛ قم: الهادی، ۱۴۱۹ق
۶. زارعی سبزواری، عباسعلی. القواعد الفقہیة فی فقه الامامیه؛ قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۹۸ش
۷. جمعی از نویسندگان. الفائق فی الاصول؛ قم: دفتر فقه معاصر؛ ۱۳۹۸ش
۸. مراغی، سید میر عبد الفتاح. العناوین الفقہیة، قم: انتشارات اسلامی، ۱۴۱۷ق
۹. منتظری، حسینعلی. مجمع الفوائد، قم: بیجا، بیجا

۵. تکالیف دانشجوی

الف) ارزشیابی مستمر: (ارزشیابی برای آموختن)

- به شیوه مکتب سامرایی، در هر جلسه همه دانشجویان پژوهش های خود را ارائه می کنند و توسط سایرین بررسی و تحلیل میگردد، سپس مدرس به داوری و جمع بندی مطالب می پردازد.
- کلیه دستاوردهای دانشجویان به صورت مکتوب در اختیار سایرین قرار می گیرد.
- ارزشیابی ها و فعالیت کلاسی دانشجویان در طول ترم، ۱۰ نمره دارد.

ب) ارزشیابی پایانی: (ارزشیابی از آموخته ها)

- نگارش یک مقاله علمی مورد تایید استاد، در زمینه یکی از معاملات نو پیدا مانند: بازاریابی چند سطحی؛ ارز دیجیتال؛ داد و ستد ارز در فارکس؛ مالکیت / حقوق فکری / معنوی؛ برداشتن اعضای بدن؛ خرید و فروش سگهای تزئینی و حقیقت یاب (پلیس، زنده یاب، مواد یاب، مسیریاب، ارتش، جستجوگر)؛ قراردادهای جدید (مانند: سوآپها، قرارداد آتی یا آینده، اختیار معامله) و تغییر در عقود قدیم مانند شرکت ابدان و مضاربه اذنی؛ ارزش معنوی؛ حقوق معنوی؛ یا در مسایل اصول فقه مرتبط با استنباط در مسایل مستحدثه.
- فرصت ارائه مقاله، تا پایان زمان امتحانات رسمی دانشگاه است.
- ارزشیابی پایانی ۱۰ نمره دارد.

۶. زمانبندی

جلسه او ۲: فلسفه تجویز معاملات و ریشه یابی علل منع از برخی معاملات؛

جلسه ۳ و ۴: تاثیر زمان و مکان در احکام و موضوعات معاملات؛ (موضوع شناسی معاملات نو پیدا؛ شیوه صحیح تحلیل و بررسی موضوع برای افتاء؛ راههای کشف رابطه معاملات موجود با معاملات زمان (شارع)

جلسه ۵ و ۶: توقیفیت یا عدم توقیفیت (تاسیسی یا امضائی بودن) احکام معاملات و آثار فقهی آن؛

جلسه ۷: شرایط و نمونه های سیره های معتبر در عصر شارع و مستحدث؛

جلسه ۸: بررسی ادله تجارت؛ (عمومات و اطلاعات ادله نقلی و شرایط جواز تمسک به آنها؛ گستره و اعتبار ادله لیبی)

جلسه ۹: تقسیم عقود به اذنی و غیر اذنی و آثار فقهی آن؛

جلسه ۱۰: شرایط عام صحت معامله، متعاملین، ثمن و مثن؛ (مانند: اصل اولی در معاملات فساد یا صحت؛ اصل لزوم در قرار دادهای عقلایی؛ داد و ستد فقه شیعه و اهل سنت مانند جایز بودن مضاربه، ضم یا نقل ذمه در ضمان)

جلسه ۱۱: حکم شناسی معاملات نو پیدا.

در پناه حق موفق باشید